

Tomislav Šegota, Anita Filipčić: KLIMATOLOGIJA ZA GEOGRAFE, sveučilišni udžbenik; format 17 × 24 cm, VIII + 472 stranice, broširani uvez, treće prerađeno i dopunjeno izdanje, Školska knjiga, Zagreb, 1996.

Sveučilišni su udžbenici u pravilu namijenjeni užem krugu korisnika, poglavito studentima. Stoga se rjeđe tiskaju, a naklade su im mnogostruko manje od školskih udžbenika. Zbog toga se nerijetko događa da dio njihova sadržaja zastarijeva s obzirom na stalne promjene predmeta njihova proučavanja. To je bio slučaj i s prethodnim izdanjem sveučilišnog udžbenika *Klimatologija za geografе* prof. dr. Tomislava Šegote. Jer znanje o prirodi stalno se produbljuje i proširuje, što nalaže potrebu da se što češće ažuriraju sadržaji udžbenika.

Pred nama je treće prerađeno i dopunjeno izdanje *Klimatologije za geografе* u kojemu je to dosljedno provedeno, ali i demonstrirano kako se određena znanstvena disciplina treba prilagoditi točno određenim zahtjevima (u ovom slučaju klimatologija je prilagođena specifičnim potrebama geografije).

Procesi kojima se bavi klimatologija zahvaćaju i atmosferu i hidrosferu i litosferu. Osim ove prostorne definicije značajna je i vremenska promjenljivost svih elemenata koji određuju vrijeme i klimu. Svi se elementi i faktori prožimaju tvoreći silan uzročno-posljedični kompleks. Autori su se opredijelili za klasičnu metodu, tj. za iznošenje pojedinih problema u točno definiranim poglavljima.

Prvo je poglavlje: Vrijeme i klima 1. Objekt klimatologije, 2. Atmosfera, 3. Energetika atmosferskih procesa, 4. Dinamika atmosferskih procesa, 5. Voda u atmosferi, 6. Cirkulacija atmosfere.

Drugo je poglavlje: Klasifikacija klima; 1.

Raznolikost klima, 2. Njihovo definiranje i klasifikacija, 3. Köppenova klasifikacija klima.

Treće je poglavlje: Promjena klime. Pošlo se od sadašnjosti u prošlost. Autori su dali više primjera iz "primijenjene klimatologije" i borbe protiv onečišćenja atmosfere.

Od bitnih promjena u usporedbi s dva ranija izdanja, u ovom je novo to što se uz autora dosadašnjih izdanja, prof. dr. Tomislava Šegotu, kao suautor u ovom izdanju *Klimatologije za geografе* pojavljuje i mr. Anita Filipčić, asistentica iz kolegija *Klimatologija* na I godini studija geografije, na Geografskom odsjeku PMF-a. Druga, sadržajno najvažnija promjena je potpuno novo poglavlje u posljednjem dijelu udžbenika. To je odjeljak Klima Hrvatske (napisala ga je A. Filipčić) koji predstavlja najopsežniji prikaz klime naše države. Taj dio knjige, kada bi bio tiskan zasebno, činio bi također izuzetno vrijednu knjigu.

Sadrži 78 stranica gusto složenog teksta sa 87 slika (crteži, karte, grafikoni) i osam tablica najvažnijih klimatskih pokazatelja za reprezentativne meteorološke stanice širom Hrvatske. Mnogobrojni crteži po svome sadržaju zapravo su pravi tematski zemljovid. Njih dopunjuju tablice s mjesečnim i godišnjim podacima o trajanju sijanja sunca, temperaturi zraka, relativnoj vlazi, naoblaci, broju vedrih i broju oblačnih dana, padalinama i broju dana sa snijegom na tlu. Svi se podaci odnose na standardno tridesetgodišnje razdoblje (1961-1990. godina), a svojom će aktualnošću zasigurno privući pozornost i znatno šireg kruga korisnika.

Ivan BERTIĆ

**Nikola Stražičić: POMORSKA GEOGRAFIJA SVIJETA -
Regionalna pomorska geografija svijeta, sveučilišni
udžbenik; format 17 ´ 24 cm, XII. + 452 stranice,
broširani uvez, treće izmijenjeno i dopunjeno izdanje,
Školska knjiga, Zagreb, 1996.**

Udžbenik "Pomorska geografija svijeta" djelo je dr. Nikole Stražičića, dugogodišnjeg profesora Sveučilišta u Rijeci i vodećega hrvatskog stručnjaka za pomorsku geografiju. Autora poznatog po poslovičnoj sistematičnosti i golemoj radnoj energiji, čiji je rezultat već treće izmijenjeno i dopunjeno izdanje ovoga vrijednog sveučilišnog udžbenika.

Knjiga se sastoji od tri glavna dijela. U uvodnom su dijelu naznačene geografske osnove razvoja pomorstva. U drugom dijelu, koji sadrži 398 stranica ili više od 4/5 cijele knjige, obrađena je regionalna pomorska geografija svijeta što je naglašeno i u podnaslovu ovoga udžbenika. U trećem, završnom dijelu knjige obrađeno je pomorstvo kao bitan čimbenik u gospodarskom povezivanju i razvoju suvremenog svijeta.

Posebna je pozornost posvećena aktualiziranju brojnih brojčanih pokazatelja koji su bitni za određivanje uloge i važnosti pojedinih zemalja i regija na svjetskom pomorskom tržištu. Novo je izdanje također aktualiziralo najnovije političke promjene u svijetu, poglavito na europskom kontinentu.

Knjiga profesora Nikole Stražičića koristit će i mnogima kojima nije u žiži interesa sama pomorska problematika. Takvi će čitaoci zasigurno najčešće posegnuti za drugim dijelom ovoga udžbenika koji predstavlja okosnicu cijeloga djela. U njemu autor na izvanredno pregledan način, gotovo leksikografskom metodom uvažavajući posebnosti svake države, daje prikaz pojedinih zemalja. Države su

obrađene u sklopu pojedinih pomorskih regija što je također specifičnost ovoga udžbenika.

Valja naglasiti da u ovom djelu nije obrađena Hrvatska. Naša će zemlja biti prikazana u posebnom udžbeniku. Autor priprema i taj rukopis, a kada bude tiskana, ta će knjiga predstavljati cjelinu s udžbenikom "Pomorska geografija svijeta". Te dvije knjige prof. dr. Nikole Stražičića ne samo što su visoko vrijedna odgojno-obrazovna djela, nego predstavljaju i fundamentalne radove u geografskoj znanosti i struci.

Ivan BERTIĆ